

अवंती० ॥ १ ॥

॥ श्रीजिनाय नमः ॥ ॥ श्री चारित्रविजयग्रुरुभ्यो नमः ॥

॥ अथ श्रीअवंतीसुकुमालचरित्रं प्रारभ्यते ॥

(कर्ता-श्रीशुभशीलगणी)

छपावी प्रसिद्ध करनार-पंडित श्रावक हीरालाल हंसराज (जामनगरवाळा)

श्वापदादिकृतान् योऽत्र । सहते चोपसर्गकान् ॥ प्राप्तोति चिंतितं स्थान-मवंतीसुकृमालवत्. अथ श्रीआर्यसुहस्तिनामानः सूरयो भृवलये विहरंतो भव्यजीवांश्च प्रतिबोधयंतोऽन्येषुः श्रीदेवाधिदेवप्रतिमा- खंदनार्थमवंतिनगर्यां समाययुः. तत्र च ते श्रीसुहस्तिसूरयः साधुपरिवारयुता नगरिनकदे उद्याने स्थिताः. एवं तान् श्रुतपारगान् श्रीआर्यसुहस्तिसूरिवरानुद्याने स्थितान् विज्ञाय सहर्षा नगरलोकास्तेषां वंदनार्थं तत्र समाययुः. यतः—विना ग्रहभ्यो ग्रणनीरिधभ्यो। जानाति धर्म न विचक्षणोऽपि ॥ विना प्रदीपं

11 8 11

अवंती० ॥ २ ॥ शुभलोचनोऽपि । निरीक्षते कुत्र पदार्थसार्थं ॥ १ ॥ अवद्यमुक्ते पथि यः प्रवर्तते । प्रवर्तयत्यन्यजनं च निःस्पृहः ॥ स एव सेव्य स्वहितैषिणा ग्रहः । स्वयं तरंस्तारियतुं क्षमः परं ॥ २ ॥ विदलयति कुवोधं बोधयत्यागमार्थे । सुगतिकुगतिमार्गो पुण्यपापे व्यनक्ति ॥ अत्रगमयति कृत्याकृत्यभेदं गुरुयों । भवजल-निधिपोतस्तं विना नास्ति कश्चित् ॥ ३ ॥ ततः सर्वेषु लोकेषु यथास्थानं समुपविष्टेषु ग्रुरुभिदेशना प्रा-रब्धा, यथा -आर्य रेशकुलरूपबलायु --ब्रिडिबंधुरमवाप्य नरत्वं ॥ धर्मकर्म न करोति जडो यः। पोतमु-उझति पयोधिगतः सः ॥ १ ॥ यः प्राप्य दुःप्राप्यिमदं नरस्वं । धर्मं न यस्नेन करोति मूढः ॥ क्लेशप्र-बंधेन स लब्धमब्धो । चिंतामणि पातयति प्रमादात् ॥ २ ॥ आदित्यस्य गतागतैरहरहः संक्षीयते जी-वितं । व्यापारैर्वेहकार्यभारगुरुभिः कालो न विज्ञायते ॥ दृष्ट्वा जन्मजराविपत्तिमरणं त्रासश्चनोत्पद्यते । पीत्वा मोहमयीं प्रमादमदिरा मुन्मत्तभृतं जगत् ॥ ३ ॥ प्रमादः परमो द्वेषी । प्रभादः परमं विषं ॥ प्र-मादो सुक्तिपूर्वस्युः । प्रमादो नरकालयः ॥ ४ ॥ अतो भो भव्याः ! प्रमादं परिहृत्य मोक्षसुखदायके धर्मे आदरो विधेयः. एवं सूरिवराणां धर्मोपदेशं श्रुत्वा बहवो धर्मार्थिनो भव्यमनुष्या सम्यक्त्वमूलानि

ব্যির্

२ ॥

द्वादशश्राद्धवतानि जयहुः. अथ तत्रैवावंत्यां नगर्यां भद्राभिधः श्रेष्टिवयों वसतिस्म, तस्य भद्रानाम्नी शीलादिभृरिग्रणगणालंकृता भार्यावभृव. तो दंपतो जैनधर्मरतो सर्वदा शुभभावेन देवग्रुरुभाक्तिं कुर्वातेस्म. एवं धर्मकार्यपरयोस्तयोरन्येयुः शुभस्वप्तसूचितो नंदनोऽभृत् हृष्टाभ्यां मातापितृभ्यां तस्य जनमोत्सवो विहितः. पुत्रमुखं च दृष्ट्वा तो दम्पती परमानंदं प्रापतुः, यतः—उत्पतन्निपतन् रिंखन् । हसन् लालाव-लीवेमन् ॥ कस्माश्चिदेव धन्यायाः । क्रोडमायाति नंदनः ॥ १ ॥ शर्वरीदीपकश्चंद्रः । प्रभाते रविदीपकः॥ त्रेंळोक्यदीपको धर्मः । सुपुत्रः कुळदीपकः ॥ २ ॥ एवं हृष्टाभ्यां मातापितृभ्यां तस्य बाळस्यावंतीसुकु-माल इति नाम महोत्सवपूर्वकं विहितं. अथ स भद्राभिधः श्रेष्टी तं वालं पाठशालायां कलाभ्यासार्थ कळाचार्यपार्श्वे प्रेषयामास. तत्र सोऽवंतीसुकुमाळोऽिय सकळकळाभ्यासनिपुणो बभूव, ततः स भद्रश्रे-ष्ट्रयपि तं श्रीआर्यसुहस्तिनमाचार्यवरमुद्याने समेतं निशम्य तेषां वंदनार्थं परिवारयुतो ययौ. तत्र तेन सपरिवारेण विधिपूर्वकं ते सूरिवरा वंदिताः, सूरिभिरपि तेभ्यो धर्मपदेशो दत्तः, यथा—विलंबो नैव कर्तव्य । आयुर्याति दिने दिने ॥ न करोति यमः क्षांतिं । धर्मस्य त्वरिता गतिः ॥ १ ॥ रम्येषु वस्तुषु

मनोहरतां गतेषु । रे चित्त केदमुपयासि किमत्र चित्रं ॥ पुण्यं कुरुष्व यदि तेषु तवास्ति वांछा । पुण्यं विना न हि भवंति समीहितार्थाः ॥ २ ॥ पुनः प्रभातं पुनरेव शर्वरो । पुनः शशांकः पुनरुरिथतो रविः॥ कालस्य किं गच्छति याति जीवितं । तथापि मूढः स्वहितं न बुध्यते ॥ ३ ॥ ग्रामांतरे विहितः अंबलकः 🕌 ॥ ४ ॥ प्रयाति । सर्वोऽपि लोक इह रूढिरिति प्रसिद्धा ॥ मृढस्तु दीर्घपरलोकपथप्रयाणे । पाथेयमात्रमपि नो विद्धालधभ्यः ॥ ४ ॥ इत्यादिधमींपदेशं गुरुमुखान्निशम्य ताभ्यां दंपतीभ्यां सम्यक्त्वमूलानि द्वाद्श-श्राद्धवतानि स्वीकृतानि. ततस्तया भद्रया श्रेष्टिन्या ग्रुरुयो विज्ञतिः कृता, हे भगवन् ! यूयमस्माकमु-परि कृपां विधाय नगरमध्ये समेत्य मदोयोपाश्रये चतुर्मासीं कुरुध्वं ? गुरुभिरुक्तं भो श्राविकोत्तमे ! य-थावसरं विलोकयिष्यामः. ततः स भद्रः श्रेष्टी स्वपरिवारयुतो ग्रुरूयो वंदनं विधाय नगरमध्ये निजगृहे समाययो. अथ कियदिनानंतरं ते श्रीआर्यसुहस्तिसूरयोऽपि तस्या भद्राश्रेष्टिन्या विज्ञप्त्या पुरीमध्ये स-मेत्य परिवारयुतास्तस्या एव गृहनिकटे उपाश्रयमध्ये चतुर्मासीं स्थिताः. अथान्येयुः प्रदोषसमये प्रति-क्रमणिकयानंतरं ते श्रीसूरिवरा मधुरया गिराऽादरपूर्वकं श्रीनिछिनीगुल्माध्ययनपाठं गुणयंतिस्म, तदा

अवंती० ॥ ५ ॥

भद्रात्मजः सोऽवंतीसुकुमालो निजालये द्वात्रिंशहलनाभिः समं विविधप्रकारान् विलासभोगान् भुंजान उन्निद्रो गुरुवरैर्गुण्यमानं तन्निजनोगुल्माध्ययन गठमशुगोत्. तत् श्रुत्वा स लघुकर्मा निजनेतसीति दध्यौ, किमिदं ग्रहिभः पठ्यमानवर्णनं निळिनीगुल्मविमानं मया क्वापि विलोकितमस्ति ? एवं पुनः पुनरुहापो-हपरः सोऽवंतीसुकुमालो जातिस्मरणज्ञानभवासवान्. तेन ज्ञानेन च तेनेति ज्ञातं, यत्पूर्वस्मिन् भवेऽहं न-लिनीगुल्मविमाने देवोऽभवं, तत्र विमाने च मया यानि सुखानि विलिसितानि, तेषां सुखानामग्रे मयेह भुज्यमानिमदं सुखं न किंचिदिप. तत्सुखेतत्त्वुखयोर्मेहसर्षपयोरिवांतरं विद्यते. यतः-देवस्स देवलोए । जं सुहं तं नरो सुभणिओवि ॥ न भणइ वाससएणवि । जस्सवि जोहासयं हुज्ञं ॥ १ ॥ इति विमृद्य सोऽवंतीसुकुमालो नलिनोगुल्मविमानसुखलाभोरसुकस्तासां विलासवतीनामपि निजस्त्रोणां भोगविलासां-स्तृणवत्यक्त्वा विरक्तीभृय गुरुपार्श्वे गमनोत्सुको जातः, निजमनसि च स एवं मन्यतेस्म, यथा—दाराः परभवकारा । बंधुजनो बंधनं विषं विषयाः ॥ कोऽयं जनस्य मोहो । ये रिपवस्तेषु सुहृदाशाः ॥ १ ॥ त्यक्तेऽपि वित्ते दमितेऽपि चित्ते । ज्ञातेऽपि तत्वे गिलते ममस्वे ॥ दुः श्वेकगेहे विद्ति च देहे । तथापि

चिरित्रम् ॥ ५ ॥ अवंती० ॥ ६ ॥

मोहस्तरुणप्रगेहः ॥ २ ॥ जानामि क्षणभंगुरं जगदिदं जानामि तुच्छं सुखं । जानामीद्रियवर्गमेतमिखं स्वार्थेकनिष्टं सदा । जानामि स्फुरिताचिरयृतिचलं विस्कुर्जितं संपदां । नो जानामि तथापि कःपुनर-सौ मोहस्य हेतुर्मम ॥ ३ ॥ एविन्हभवार् वैराग्यपगेऽपि निलनोगुल्मविमानसुखाधिगमेच्छया सऽवं-तीसुकुमालो निजवासादात्तत्कालमुनीर्थ श्रीआर्यसुहस्तिग्रगेः पार्श्वे समाययो. तत्र भक्तिपूर्वकं गुरुन्नम-स्क्रत्य स पप्रच्छ, हे भगवन् ! यूयं किमधुनेव निलनोगुल्मविमानादत्र समायाताः ? येन श्रीपूज्येस्तत्र-त्यं सकलं स्वरूपं कथ्यमानमस्ति. तत् श्रुत्वा गुरुभिः प्रोकं, भो महाभाग ! वयमधुना तत्र विमाने न गताः साः, इदानीमस्माभिस्ति इमानं लोचनाभ्यामि दृष्टं निस्ति. किंतु श्रीभगवता सिद्धांतीकं श्रीन-लिनीगुरुमिनमानस्वरूपपाठं वयमधुना गुणयामः. किंच तस्मिन् विमाने ये देवाः समुल्यस्ते, तेऽतीवसु-खानि विलसंति. तत् श्रुत्वा सोऽवंतीसुकुमालो गुरुन् प्रति जगौ, हे भगवन् ! जातिस्मरणज्ञानतोऽहंजा-नामि यत् पूर्वभवेऽहं तत्रैव विमाने सुरतया समुत्पन्नोऽभवं, आयुःक्षये च तत्रच्युत्वाहमत्र मनुष्यलोके समुत्पन्नोऽस्मि. अथ तद्विमानसुखस्मरणादहमल मनुष्यलोके स्थातुं नेच्छामि, अथैतां मदोयललनाश्रे-

चरित्रम

For Private and Personal Use Only

णिमहं राक्षसीतुल्या मन्ये, अतस्ताभ्योऽहं विरक्तो जातोऽस्मि, यतः—दुरितवनघनाळी शोककासारपा-ळी। भवक्रमळमराळी पापतोयप्रणाळी॥ विकटकपटपेटी मोहभुपाळचेटी। विषयविषभु जंगी दुःखसारा क्रशांगी ॥ १ ॥ स्मितेन भावेन मदेन लज्जया । पराङ् नुखेर्धकटाक्षवीक्षितैः ॥ वचोनिरीष्यीकलहेन ली-लया । समंतपाशं खलु बंधनं स्त्रियः ॥ २ ॥ संमोहयंति मदयंति विडंबयंति । निर्भर्तयंति रमयंति वि-षाद्यंति ॥ एताः प्रविश्य सद्यं हृद्यं नराणां । किं नाम वामनयना न समाचरंति ॥ ३ ॥ पापागार-मिदं वपुर्मलभृतं दृष्टिः सदोषाकुला । वक्त्रं चर्ममयं विगंधि कल्लुषं मांसोत्कराभौ स्तनौ ॥ जंघाद्यस्थि-विभृषितं च सकठं यस्या विरूपं सदा। पर्यन्नप्ययमातनोति हृद्ये रागी कथं संमदं ॥ ४ ॥ ततो हे भगवन् ! महां कृपां विधाय दीक्षां यच्छत, येन मदीयं जन्म कृतार्थ करोमि. तत् श्रुत्वा ग्रुरुभिरुक्तं, भो महाभाग ! तव मातृपितृवंधुप्रभृतीनां मनुज्ञांविनास्माभिस्ते दीक्षा दातुं न शक्यते. तत् श्रुत्वा तद्दिमा-नगमनोत्सुकोभृतेन तेनावंतीसुकुमालेन स्वयमेव तत्कालं दीक्षा ग्रहीता. ततः सोऽवंतीसुकुमालो वनम-ध्ये इमशाने गत्वा कायोत्सर्गध्यानस्थस्तस्थो, निजहृद्ये मनुष्यशरीरासारतां च चिंतयामास, यथा-

अवंती० ॥ ८ ॥ अमेध्यपूर्णे कृमिजालसंकुले। स्वभावदुर्गेध अशोच अधुत्रे॥ कलेत्ररे मृत्रपुरीषभाजने। रमंति मृढा विरमंति पंडिताः॥१॥ इदं शरी परिणामदुर्वेलं। पतत्ववद्यं श्लथसंधिजर्जरं॥ किमोषधैः क्लिद्यति मृढ दुर्मते । निरामयं धर्मरसायनं पित्र ॥ २ ॥ कस्तूरी पृषतां रदाः करिटनां कृत्तिः पशूनां पयो । धे-नुनां छदमंडलानि शिखिनां रोमाण्यवीनामपि ॥ पुच्छस्नायुवसाविषाणनखरस्वेदादिकं किंचन । स्या-रकस्याप्युपकारि मर्स्यवपुषो नामुख्य किंचिरपुनः ॥ ३ ॥ जन्मेरं न चिराय भूरिभयदा लक्ष्म्योऽपिनैव स्थि-राः । किंपाकांतफला नितांतकटवः कामाः क्षणध्वंसिनः ॥ आग्रुः शारद्मेघचंचलतरं ज्ञात्वा तथा यौ-वनं । हे लोकाः कुरुतादरं प्रतिदिनं धर्मेऽधविध्वंसिनि ॥ ४ ॥ इत्यादिशरोरासारतां चितयन् स कायो-रसर्गेण स्थितः. इतस्तस्यावंतीसुकुमालस्य पूर्वभवसंबंधिनी प्रिया पूर्वमपमानीता मृत्वा शृगाली जाता-भृत्. सा क्षुधातुरा शृगाली निजापत्यगणयुता दैवयोगेन रात्री तत्र इमशाने समागता. तत्र निजपूर्वभ-वस्वामिनं स्वीयापमानकारकं तमवंतीसुकुमाछं कायोत्सर्गस्थितं दृष्ट्वा समुद्धसितस्वाभाविकवैरानुभावा सा शुगाली कोधातुरा निजापत्यैः सह तदीयशरीरं खंडंखंडं त्रोटयामास. अवस्यं भाविना भावान्निवारियतुं

चित्रिः

11 6 1

अवंती० ॥ ९ ॥

न कोऽपि समर्थः, यतः—पातालमानिशतु यातु सुरेंद्रलोक-मारोहतु क्षितिधराधिपातें सुमेहं ॥ मंत्रो-षधैः प्रहरणेश्च करोतु रक्षां । यद्भावि तद्भवति नात्र विचारहेतुः ॥ १ ॥ अथैवं शृगाल्या विदार्यमाणश-रीरोऽवंतीसुकुमालस्तरये मनागपि निजमनसा क्रोधं न चकार. प्रत्युत निजहृद्ये इति विचारयामास-नो विद्या न च भेषजं न च पिता नो बांधवा नो सुता। नाभीष्टा कुळ रेवता न जननी स्नेहानुबंधा-न्विता ॥ नाथों न स्वजनो न वा परिजनः शारीरिकं नो बलं। नो शकाः सततं सुरासुरवराः संधातु-मायुः क्षमाः ॥ १ ॥ सदा सदाचारपरायणात्मनां । त्रिवेकधाराशतधौतचेतसां ॥ जिनोदितं पंडितमृत्यु-मीयुषां । न जातु शोच्यं महतां महीतले ॥ २ ॥ त्यवत्वा पुत्रधनादिमोहममतां कृत्वांतिमालोचना-मु-चार्य त्रतमालिकामनशनं चादाय वीतस्पृहः ॥ सर्वेप्राणिषु निष्कषायहृद्यः कृत्वा त्रिधा क्षामणां । ध-न्यः पंचनमस्कृतिस्मृतिपरः कोऽपि त्यजेत् स्वं वपुः ॥ ३ ॥ जातस्य हि ध्रवं मृत्यु-ध्रुवं जन्म मृतस्य च॥ तस्मादपरिहार्येऽथें। का तत्र परिदेवना ॥ ४ ॥ एवं निजहृदि विचारयन् साऽवंतीसुकुमालो मुनिः शु-भध्यानात्तं मनुष्यदेहं त्यक्त्वा तदानोमेव पुनर्देवलोके नलिनीगुल्मविमाने समुत्पन्नः. अथ प्रातस्तत्व

चरित्रम्

11 9 11

11 69 11

मातापितरौ त्रियाश्च तमवंतीसुकुमालमदृष्ट्वा भृशं शोकातुरा बभृदुः, नानाविधविलापांश्च चक्रुः. तदा श्रीआर्यसुहस्ति ग्ररवस्तान् सर्वानप्याश्वास्य तस्यावंतीसुकुमालस्य सर्वमपि निशावृत्तातं जगुः, तदनंतरं च तेभ्यः प्रोक्तं अथ यूयं शोकं मा कुरुत ? स महापुण्यशाली अवंतीसुकुमालो निजदेहं परित्यज्य न-लिनीयुल्मविमाने समुत्पन्नोऽस्ति, तत्र च देवांगनाभिः सह नानाविधविषयसुखानि भुंजानोऽस्ति. तदृत्-त्तांतं श्रुत्वा तस्य मातापितरी स्त्रियश्चातीवखेदं प्राप्ता मोहेन भृशं विलापान् कुवैतिसा, यतो जगति मोइत्यागकरणं दुर्लभं. यदुक्तं — त्यक्तेऽपि विते दिमतेऽपि विते । ज्ञातेऽपि तत्वे गलिते ममत्वे ॥ दुः बै-कगेहे विदिते च देहे । तथापि मोहस्तरुणप्ररोहः ॥ १ ॥ जानामि क्षणभंगुरं जगदिदं जानामि तुच्छं सुखं । जानामींद्रियवर्गमेनमिखछं स्वार्थेंकनिष्टं सदा ॥ जानामि स्फुरिताचिरद्यतिचछं विस्फुर्जितं संप-दां । नो जानामि तथापि कः पुनरसौ मोहस्य हेतुर्मम ॥ २ ॥ एवं तान् सर्वान् विलापान् कुर्वतो हृष्ट्रा तच्छोकव्यपोहार्थे गुरुभिस्तेभ्य उपदेशो दत्तः, यथा--जातस्य हि ध्रुवं मृत्यु-ध्रुवं जन्म भृतस्य च ॥ तस्मादपरिहार्येऽथें। का तत्र परिदेत्रना ॥ १ ॥ संयोगाः स्युर्त्रियोगांता । विपत्सीमाश्च संपदः ॥ स्यादा-

चरित्रम

11 90 1

अवंती० ॥ ११ ॥

नंदा विषादांतो । मरणांता जनिर्धुतं ॥ २ ॥ वज्रकायशरीराणा -मईतां यद्यनित्यता ॥ कदलीसारतुल्येषु । का कथा रोष जंतुषु ॥ ३ ॥ उत्पत्तिरत्रास्ति विपत्तिसंयुता । न कोऽप्युपायोऽस्त्यमृतौ शरीरिणां सर्वे-क्षिते चाध्विन सर्वदावहे । ध्रुवे शुचा किं सुकृतं विधीयते ॥ ४ ॥ रुदता कृत एव सा पुन-र्न शुचा नानुमृतापि लभ्यते ॥ परलोकजुषां स्वकर्मीभ-गीतयो भिन्नपथा हि देहीनां ॥ ५ ॥ सदा सदाचारप-रायणात्मनां । विवेकधाराशतधौतचेतसां ॥ जिनोदितं पंडितमृत्युमीयुषां । न जातु शोच्यं महतां मही-तले ॥ ६ ॥ अईद्रकिमतां गुरुस्मृतिजुषां क्रोधादिशत्रुद्धिषां । शक्या पंचनमस्कृतिं च जपतामाज्ञाविधि तन्वतां ॥ इत्थं सिद्धिनिबंधनोद्यतिधयां पुंसां यशःशालिनां । श्लाघ्यो मृत्युरिप प्रणष्टरजसां पर्यतकाला-गतः॥ ७ ॥ गुरुमुखादित्याचुपदेशं श्रुत्वा शोकं परिहृत्य ते सर्वेऽिय गृहमध्ये प्राप्ताः. अथ यत्र स्थाने सोऽवंतीसुकुमालो देहं त्यक्त्वा स्वर्गे गतस्तत्र स्थाने तस्य मातापितृभ्यां महाफालाभिधो जिनप्रासादः कारितः, तत्र श्रीपार्श्वनाथप्रतिमा ताभ्यां स्थापिता. ततस्तस्य ताः सर्वा अपि प्रिया गुरोः पार्श्वे दीक्षां जगरुः. ॥ इति श्रीअर्वतीसुकुमालचरित्रं समाप्तं ॥ श्रीरस्तु ॥

चरित्रम्

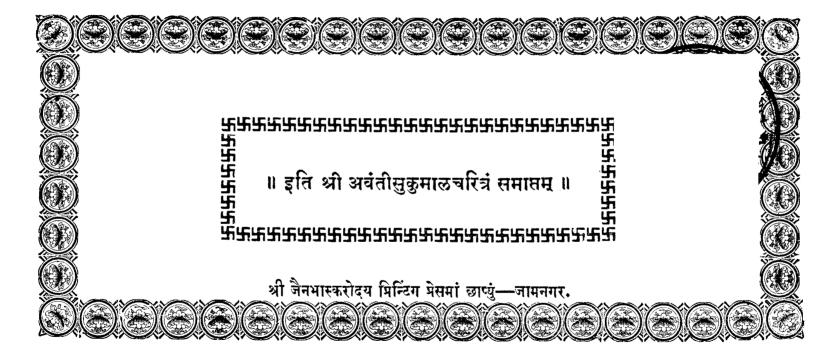
अवंती० ॥ १२ ॥

आ चरित्र श्रीशुभशीलगणीजीए रचेला कथाकोष नामना यंथमांथी उद्धरीने तेनी मुलभाषामां बनता प्रयासे सुधारो वधारो करी जामनगरनिवासी पंडित श्रावक हीरालाल हंसराजे स्वपरना श्रेयने माटे पोताना श्रोजैनभास्करोद्य प्रेसमां छापोने प्रसिद्ध कर्यु.

॥ समाप्तोऽयं यंथः गुरुश्रीमच्चारित्रविजयसुप्रसादात्॥

चरित्रम्

11 22 1

Acharva Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

